ds. J. de Bruin, preek over Zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op 3 december 2023.

Votum en groet.

Zingen: Psalm 75:4:
Geen geval, geen zorg, geen list,
Oost, noch west, noch zandwoestijn,
Doet ons meer of minder zijn:
God is rechter, die 't beslist;
Die, als aller Oppervoogd,
Deez' vernedert, dien verhoogt.

Schriftlezing: Lukas 18: 1-14:
1 EN Hij zeide ook een gelijkenis tot hen, daartoe strekkende dat men altijd bidden moet en niet vertragen;
2 Zeggende: Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag.
3 En er was een zekere weduwe in dezelve stad, en zij kwam tot hem, zeggende: Doe mij recht tegen mijn wederpartij.
4 En hij wilde voor een langen tijd niet; maar daarna zeide hij bij zichzelven: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie,
5 Nochtans omdat deze weduwe mij moeilijk valt, zo zal ik haar recht doen, opdat zij niet eindelijk kome en mij het hoofd breke.
6 En de Heere zeide: Hoort wat de onrechtvaardige rechter zegt.
7 Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen?
8 Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal. Doch de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?
9 En Hij zeide ook tot sommigen die bij zichzelven vertrouwden dat zij rechtvaardig waren en de anderen niets achtten, deze gelijkenis:
10 Twee mensen gingen op in den tempel om te bidden; de een was een farizeeër en de ander een tollenaar.
11 De farizeeër staande, bad dit bij zichzelven: O God, ik dank U dat ik niet ben gelijk de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar;
12 Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit.
13 En de tollenaar van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar den hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God, zijt mij zondaar genadig.
14 Ik zeg ulieden: Deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die; want een ieder die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden.

Zingen: Psalm 130: 2:

Zo Gij in 't recht wilt treden,
O HEER, en gadeslaan
Onz' ongerechtigheden,
Ach, wie zal dan bestaan?
Maar neen, daar is vergeving
Altijd bij U geweest;
Dies wordt Gij, HEER, met beving,
Recht kinderlijk gevreesd.

Lezen: 12 artikelen des geloofs.

1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;
6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijk Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus Zondag 23 vr./antw. 59 t/m 61:

Vraag 59 Maar wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft?
Antw. Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Vraag 60 Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?
Antw. Alleen door een waar geloof in Jezus Christus; alzo dat, al is het dat mij mijn consciëntie aanklaagt dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht die Christus voor mij volbracht heeft, zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.

Vraag 61 Waarom zegt gij dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt?
Antw. Niet dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan.

Gebed.

Zingen: Psalm 118:9 en 10:
Vers 9:
De HEER wou mij wel hard kastijden,
Maar stortte mij niet in den dood;
Verzachtte vaderlijk mijn lijden,
En redde mij uit allen nood.
Ontsluit, ontsluit voor mijne schreden,
De poorten der gerechtigheid;
Door deze zal ik binnen treden,
En loven 's HEEREN majesteit.

Vers 10:
Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheên.
Ik zal Uw naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
Door Uw ontelb're gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest.

Na de preek zingen wij Psalm 92 vers 7.

Geliefde gemeente, wie kent de tollenaar in de tempel niet? Die arme man die daar achter in de tempel stond. Hij durfde zijn ogen niet op te heffen naar de hemel vanwege zijn zonde. Hij sloeg op zijn borst omdat hij wist: Daar zit een vuile bron van wanbedrijven. Die arme zondaar die niet verder kon komen dan dat korte gebed uit de diepten van zijn ellende: *'O God, zijt mij zondaar, genadig.'* Ja, wie kent hem niet? Maar … kent u hem echt? Is het meer dan alleen een persoon die hier in Lukas 18 wordt beschreven? Bent u het misschien? Ben jij het misschien? Verstaat u die man eigenlijk wel? Hoe kwam het toch dat die man daar stond in die gelijkenis? Wel gemeente, zijn geweten klaagde hem aan dat hij tegen al Gods geboden gezondigd had, want hij was *de* zondaar, zoals het er in het Grieks staat. En hij was nog steeds tot alle boosheid geneigd vanuit zijn verdorven vlees. Hij voelde zo goed dat het niet recht lag tussen God en zijn hart, en daarom stond hij van verre. Hij was niet rechtvaardig. Wie is dat nog meer niet hier vanmiddag? Wie kan ook niet voor God bestaan?

Toch had die man wat geleerd. Hij had allereerst verstaan in zijn leven dat het mogelijk was om weer rechtvaardig voor God te kunnen worden. En hij had ook geleerd in welke weg: Alleen door het geloof in Jezus Christus. Dat deed hem staan in de tempel. Dat deed hem roepen om genade, want hij vroeg: *'O God, zijt mij zondaar, genadig.' Dat betekent: O God, wees met mij verzoend. Heere, wilt U mijn Verzoendeksel zijn?* En de Heere hoorde hem. Dat was het grootste wonder voor die tollenaar.
O, hij kon wel zingen met de dichter van Psalm 116:

'Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar d' angst der hel mij allen troost deed missen;
Ik was benauwd, omringd door droefenissen;
Maar riep den HEER dus aan in al mijn nood:
"Och HEER, och, wierd mijn ziel door U gered!"
Toen hoorde God; Hij is mijn liefde waardig;
De HEER is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt zich op 't gebed.'

En daarom kon de Heere Jezus zeggen in deze gelijkenis: *'Deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis.'* Wat zou het een wonder zijn als er vanmiddag eens mensen waren die dit kerkgebouw zijn binnengekomen met een stroom van ongerechtigheden, maar straks naar huis gaan, gerechtvaardigd door het geloof. Of gelooft u niet dat dat kan? Dat gebeurt onder de prediking. Daar waar het bloed druppelt van de kansel, daar waar de verzoening door voldoening wordt gepredikt, wil God grote wonderen doen. Zo willen we deze middag gaan luisteren naar het onderwijs van zondag 23 en schrijven wij als thema boven de prediking:

Door het ware geloof rechtvaardig voor God.

We staan stil bij drie gedachten:
1. De bate des geloofs. Vraag 59 van de Heidelbergse Catechismus: Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?
2. Het nochtans des geloofs. Vraag 60: Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?
3. De toe-eigening des geloofs. Vraag 61: Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt?

1. De bate des geloofs

Met zondag 23, gemeente, zijn we aan het einde gekomen van het onderwijs over de rijke inhoud van de 12 artikelen des geloofs. Dat onderwijs is begonnen in Zondag 7 van de Heidelbergse Catechismus. Daarom ligt er tussen Zondag 7 en Zondag 23 een zeer nauw verband, dat we absoluut niet van elkaar moeten scheiden en uit elkaar moeten trekken. In Zondag 7 zijn namelijk een aantal vragen gesteld die dat verband heel duidelijk openbaren. De eerste vraag in zondag 7 was: *Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?*

Het antwoord van de leerling was duidelijk: Niet alle mensen, maar alleen die mensen worden zalig, die door het geloof in Christus worden ingelijfd. Dat wil zeggen: Die mensen die door genade mogen leren verstaan wat het is om als een zondaar met Christus door het geloof verenigd te worden. Alle nadruk ligt dus op het geloof, dat onmisbaar is om daarachter te komen. Daarom kwam daar de tweede vraag: *Wat is dan dat ware geloof?* En daar heeft de leerling het antwoord op gegeven: Het is een stellige kennis van God en van Zijn beloften, ons in het Evangelie geopenbaard, en een hartelijk vertrouwen dat mij al mijn zonden om Christus' wil vergeven zijn. Dus dat ware geloof richt zich op het Woord van God, omdat dat Woord van God de beloften openbaart aangaande de verlossing in Christus. Daarom kwam er een derde vraag in Zondag 7: Wat is dan een christen nodig te geloven? Toen greep de leerling terug op dat vorige antwoord en onderstreept opnieuw: Het gaat om het geloof in de beloften van het Evangelie. En hij voegde daaraan toe dat er een samenvatting te vinden is in die twaalf Artikelen des geloofs. Daar hebt u de drie vragen uit Zondag 7.

Na die drie vragen had de onderwijzer er een vierde vraag aan toe kunnen voegen. Direct na de belijdenis van die twaalf artikelen des geloofs, had hij direct kunnen vragen: *En wat baat het u dat gij dit alles, die twaalf artikelen, gelooft?* Toch deed de onderwijzer dat niet. Want de onderwijzer wilde eerst dieper ingaan op de troostvolle betekenis van die twaalf artikelen. Daarom volgde daarna een hele serie vragen, waarop de onderwijzer af wilde dalen naar de diepte van die geloofsbelijdenis. En op al die vragen mocht de leerling een antwoord geven, een antwoord dat hij door genade bevindelijk heeft geleerd. Dus tussen Zondag 7 en Zondag 23 ligt de inhoud van de twaalf artikelen. Samen hebben we daarnaar geluisterd, van zondag tot zondag. Naar dat onderwijs van het geloof in een Drie-enig God. In de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en al Hun werken en al Hun weldaden voor een arme en verloren zondaar.

Waarom hebben we dat nu overdacht vanuit de Heidelbergse Catechismus? Opdat ook gij geloven moogt. En daarom komt aan het einde van al dat onderwijs over de diepe inhoud van die geloofsbelijdenis, die afsluitende persoonlijke vraag in Zondag 23: Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft? Wat baat je nu dit onderwijs? Kijk, dat noemen wij de bate des geloofs. Het wil als het ware zeggen: Wat is nu het geestelijke en eeuwige voordeel ervan dat we dit nu hebben overdacht. Wat is nu het voordeel voor een verloren zondaar, als hij door het geloof mag geloven in een Drie-enig God, en in alle genadeweldaden die in die Drie-enige God te vinden zijn? Wat is nu die grote zaligheid, het voorrecht, het effect, de verlossing, als u dit alles mag leren verstaan? Dat zijn gewichtige vragen, gemeente. Leven deze vragen in uw en jouw hart? Daarom worden wij vanmiddag opgeroepen onszelf te onderzoeken. Doe dat alstublieft toch biddend. Want de eeuwigheid komt steeds dichterbij en dan komt die grote Godsontmoeting.

Hoe is de verhouding nu toch tussen God en uw hart? Hoe staat het nu voor God? Wat is uw staat voor God? Kunt u ook zomaar niet rusten voordat u daar een antwoord op gekregen hebt? O gemeente, dit moeten levensvragen voor ons zijn. Vragen die u nooit genoeg aan uzelf en elkaar kunt stellen. Want die eeuwigheid, die nimmer-eindigende eeuwigheid, die wacht ons na die Godsontmoeting als u sterven gaat. O gemeente, dan moet het goed liggen tussen God en uw ziel. En het wordt u gepredikt dat het goed kan komen tussen God en uw ziel.

Maar wat is een mens die maar voortleeft en voortleeft? En we kunnen ons in de benen houden met allerlei dogma's en met allerlei uitwendige godsdienst. Maar zijn er hier in de gemeente nog mensen die werkelijk wakker liggen om die grote, gewichtige vraag: Hoe zal het straks zijn tussen God en mijn ziel? Ja, hoe is het *nu* tussen God en mijn ziel? Wat baat het u *nu*, dat gij dit alles gelooft? En dan moet u eens horen wat de leerling zo heerlijk mag belijden. Ik hoop toch dat u grote gedachten van de Heere mag krijgen, als u hoort wat er bij Hem te vinden is. Het antwoord van de leerling luidt: Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Hij spreekt dus over twee genade-weldaden: 1. In Christus rechtvaardig voor God. 2. In Christus een recht op het eeuwige leven. En waar komt het dan op aan? U hoort het goed: Om in Christus te zijn en om door het geloof met Hem verenigd te zijn. Dat is het heerlijke werk wat de Heilige Geest doet in het hart en leven van een zondaar. Hij gaat er plaats voor maken. Na dat ontdekkende, overtuigende en afsnijdende werk, zal Hij Christus gaan openbaren vanuit het Heilige Evangelie. En de Heilige Geest zal dat geloof gaan werken en versterken, zodat u stapje voor stapje tot die zekerheid mag komen dat u afgesneden bent van Adam, en ingeënt mag zijn in de Heere Jezus Christus en met Hem verenigd mag zijn.

Wie dat mag kennen, zal aan de weet komen dat hij rechtvaardig voor God is en dat hij een recht heeft en een erfgenaam is van dat eeuwige, zalige leven met de Drie-enige God. Want ja, gemeente, wie in Christus is, is rechtvaardig. Wie in Christus is, die gaat straks het eeuwige leven in. Dat is de bate van het geloof. Maar wat betekent dat dan, rechtvaardig voor God? Dat betekent dat er geen zonde meer ligt tussen God en uw hart. Dan bent u helemaal schoon en rein gewassen in het bloed van Christus. Dan bent u ook volmaakt heilig in Christus. Dan bent u met God verzoend.

En dat is een wonder, dat is een heel groot wonder. Want degenen die in Christus rechtvaardig gemaakt worden voor God, die waren dat niet. Er is geen mens van nature rechtvaardig voor God. Want alle mensen liggen verloren in schuld, wij ook. Wij liggen met alle mensen die uit Adam zijn voortgekomen, verdoemelijk voor God. Wij liggen allemaal onder de vloek van de wet. Wij hebben allemaal de dood verdiend.

O, wat is het dan een wonderlijke wending als God een goddeloze, ja, u hoort het goed, als God een goddeloze rechtvaardig gaat verklaren! En hoe is dat nu mogelijk? Alleen door de Heere Jezus Christus. Wat is het een wonder als daar altijd weer op gewezen mag worden, dat God Zijn geliefde Zoon naar de aarde gezonden heeft, Die Mens wilde worden. En daarmee alle ongerechtigheden op Hem heeft doen aanlopen. Hoe Hij de vloek van de wet gedragen heeft. Hoe Hij de straf en het welverdiende oordeel ondergaan heeft. Dat Hij dat Lam Gods is, dat de zonden van Zijn kerk heeft weggedragen. En die heerlijke losprijs van Zijn bloed gegeven heeft tot betaling van de hemelhoge schuld. Hoe nu die lieve Heere Jezus Christus aan het kruis van Golgotha het heeft uitgeroepen: *Het is volbracht!*

Gemeente, God was zo tevreden met het offer van het Lam, dat Hij dat voorhangsel scheurde van boven naar beneden. Want de schuld van Zijn volk was uit Zijn boek gedaan. En niet één zonde zag Hij bij Zijn volk meer aan. Want Christus is overgeleverd tot de kruisdood vanwege de ongerechtigheden van Zijn volk. Maar Hij is opgewekt tot rechtvaardigmaking. En wie nu door het geloof met deze Christus verenigd is, zal door God rechtvaardig worden verklaard. Wat een wonder dat dát nu mogelijk is bij God, zodat Zijn kerk leert zingen tot in alle eeuwigheid: *Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus* (Rom. 5:1). Dat is het eerste: rechtvaardig voor God.

Het tweede wat de leerling noemt, is een erfgenaam te zijn van het eeuwige leven. Dat wil zeggen dat God een zondaar in Christus aanneemt tot Zijn kind. Paulus zegt in Romeinen 8 vers 16 en 17: *'Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus; zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden.'* Dus wie in Christus aangenomen is tot kind van God, die is een erfgenaam van Christus, Die eeuwig leeft. Ook dat heeft Christus verworven op aarde. Want Hij heeft niet alleen geleden, Hij heeft niet alleen de schuld betaald, maar Hij heeft ook zo volmaakt de wet gehouden. Hij is volmaakt gehoorzaam geweest aan het Woord van Zijn Vader, Die zei: 'Doe dat, die tien geboden, en gij zult leven. Wees gehoorzaam en gij krijgt het eeuwige leven.'

Neen, Zijn kerk kon dat niet meer. In het Paradijs was het nog zo, maar door de diepe val in het Paradijs was dat onmogelijk geworden. Maar wat onmogelijk is bij de mensen, is mogelijk bij God. En nu heeft de Heere Jezus die wet volkomen gehouden, ook in plaats van Zijn kerk. En daarom zullen zij het eeuwige leven erven. Zij zijn erfgenamen van het eeuwige leven. Wat een rijke weldaden heeft de Heere Jezus verworven zeg! Kijk, dat is nu de bate van het geloof. Dat is nu het zalige voordeel, als hij dit alles, dat onderwijs van die twaalf artikelen, mag geloven.

Maar dan komt die grote vraag: Hoe zal een zondaar die bate, dat voordeel, nu door het geloof te beleven krijgen? Dat gaan we in onze tweede gedachte overdenken.

2. Het nochtans des geloofs

Nadat de onderwijzer aan zijn leerling gevraagd heeft naar de bate van het geloof, komt hij in vraag 60 bij de vraag: Hoe zijt gij rechtvaardig voor God? Het gaat om het 'hoe', in de zin van: In welke weg, op welke wijze ervaart u dat u rechtvaardig bent voor God? Wanneer wij daarnaar gaan luisteren, gemeente, dan moeten wij oppassen dat we daar geen verkeerd beeld bij krijgen, en dat we daar ook niet een verkeerde voorstelling hebben, of die misschien wel in onze gedachten maken. Dat komen we namelijk wel eens tegen. Alsof het hier zou gaan om iets visionairs en alsof u buiten uw zinnen raakt en dat er iets gaat gebeuren, bijna buiten het Woord om. Maar zo moeten we er helemaal niet over nadenken. Ook als het gaat om de rechtvaardigmaking van een goddeloze zondaar door het geloof alleen, moeten we altijd heel dicht bij het Woord blijven. Want ook dat wordt door het Woord gewerkt.

Het tweede waar we heel erg voor op moeten passen, is dat wij menen dat het maar voor een enkeling is. Als ik dat hoor, voel ik altijd wat pijn in mijn hart. Waarom voel ik die pijn? Als ik dan zie op wat het Christus gekost heeft, zou Hij dat dan echt slechts voor een enkeling gedaan hebben? Nee toch zeker. Er is een groot gevaar dat als je dat gaat prediken – ja, het is maar voor een enkeling – dat heel veel mensen afhaken. En dat er ook in het geloofsleven van bekommerde mensen de idee ontstaat: ‘Nou ja, voor mij zal dat allemaal wel niet zijn.’ Ja, dan houden de werkzaamheden op.

Maar het is juist zo nodig dat het gepredikt wordt, opdat het rijke ervan openbaar mag komen, zodat steeds meer en meer mensen zouden kunnen roemen in dat grote wonder, om als een goddeloze door het geloof in Christus rechtvaardig verklaard te zijn door God. O, wat zal het tot eer van God zijn, als het ook in het midden van de gemeente van Kralingen eens meer openbaar kwam. Laten we ons dan niet verschuilen achter al die vermeende uitdrukkingen, maar laten we dicht bij het Woord blijven en laten we grote gedachten van de Heere krijgen, dat dát nu te verkrijgen is bij die grote God. Dat zelfs ik, vuile zondaar die ik ben, door het bloed van Christus rechtvaardig voor God kan worden. Zou u dat niet begeren? Zou u daar niet naar staan? Dat is de functie van de prediking over de rechtvaardigmaking van een zondaar.

Kijk, en daar gaat het nu over in Zondag 23. Hoe gaat dat dan? Bent u ook met dat verlangen naar de kerk gekomen? Zou u ook zo graag onderwijs willen krijgen hoe dat in uw en jouw leven werkelijkheid kan worden? Laten we dan biddend gaan luisteren naar dit grote wonder: De rechtvaardigmaking van een goddeloze voor God en door God.

Wanneer wij spreken over de rechtvaardigmaking, gemeente, is dat in de Schriften altijd een juridische zaak. Het roept een beeld op van een rechtszitting. De rechtvaardiging is een uitspraak van God. En dan gebruik ik een uitdrukking van wijlen professor Wisse: In de sfeer van het recht. Het is de vrijspraak van schuld en straf en de uitspraak dat een zondaar een erfgenaam is van het eeuwige leven, van die eeuwige vrijheid, dat eeuwige ontslag uit de gevangenis van de zonde, de schuld en de dood. Ja, dat is een vrijspraak die God uitspreekt. Want God doet dat als Rechter. God is Rechter Die het beslist. Paulus heeft daar ook duidelijk de vinger bijgelegd in Romeinen 8. Daar stelt Paulus de vraag: '*Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?'* En wat zegt hij dan als antwoord? '*God is het, Die rechtvaardig maakt.'* En dan schrijven onze kanttekeningen er zo duidelijk bij: Dat is, Die ons van de zonde en straf der zonde vrijspreekt.

God de Vader rechtvaardigt een zondaar. Waarom? We hebben tegen God gezondigd. Daarom krijgt u, als de Heilige Geest gaat werken in uw leven, met God van doen. Echt waar, gemeente. Laten we niet in de dwaalleer terechtkomen dat we met Jezus verzoend moeten worden, want dat moeten we niet. We moeten met God verzoend worden, en dat gebeurt door het geloof in Christus. Daarom kan het niet anders dan dat u in een zuiver geloofsleven God leert kennen als Rechter, tegen Wie we gezondigd hebben en Die over ons verzondigd leven een vonnis heeft uitgesproken. Dat heeft Hij al gedaan. Wij zitten hier van nature allemaal als mensen die des doods schuldig zijn. Daarom krijgt u met God van doen.

Maar nu ga ik u een groot wonder vertellen. We krijgen met die God van doen Die weliswaar uw Rechter is en Die u ook als Rechter gaat leren kennen, maar Die van eeuwigheid al raad gehouden heeft hoe toch nog zo'n goddeloze zondaar rechtvaardig voor God kan worden. Wat Een wonder, hè? Dat God dat nu van eeuwigheid al uitgedacht heeft om Zijn Zoon naar deze aarde te zenden, om deze weldaad te gaan verdienen in een weg van sterven, van lijden. Dat Christus de verzoening zal zijn voor al die zonden, waarop de Heere op grond hiervan kan vrijspreken. Waar de Heere een zondaar kan zeggen, op grond van dat werk van de Heere Jezus Christus: '*Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet'* (Jes. 43:25). O, wat een wonder!

En dat wonder gaat nog meer schitteren als we inderdaad gaan zien wie God rechtvaardigt. Neen, niet die mensen die we tegenkwamen hier in Lukas 18, die Farizeeër die het zo goed met zichzelf getroffen had. Die dacht: Ja, wij zijn rechtvaardig voor God, want wij doen dit en we doen dat, en we doen zus en we doen zo. Neen, we zijn niet als die goddelozen en we zijn niet als die tollenaar, maar wij zijn de rechtvaardigen. Maar hij was het nou net niet. Maar wie gaat God nu rechtvaardigen? Ja, goddelozen, zondaren, vijanden. En dat zijn we van nature allemaal.

Maar zijn we daar nu van overtuigd geraakt? Zijn we daar nu aan ontdekt? Want dat gaat aan de rechtvaardiging vooraf. O, dan gaat u inderdaad ontdekken, gemeente, dat u tegen al de geboden Gods – zo staat het er toch? – zwaarlijk gezondigd hebt. Dan blijft het niet bij een enkele zonde, want die kunnen we nog wel een beetje wegpoetsen. Maar dat die tien geboden werkelijkheid geworden zijn in uw leven en dat u gaat zien: Tegen al die geboden heb ik gezondigd. Ja, ik ben zelfs tot alle boosheid nog steeds geneigd. Niet één gebod heb ik werkelijk honderd procent met heel mijn hart, met heel mijn verstand gehouden. En daarom sta ik in de schuld bij God.

Ja, dan gaat alles u aanklagen, gemeente. Want Gods wet laat u zien dat u gezondigd hebt tegen al die geboden. Dan wordt de wet van God een van de aanklagers. Dan gaat u het verstaan – en dat is een hele diepe ontdekking, maar toch zo waar – dat u vanwege al die overtredingen tegen al die geboden vervloekt bent. Dan komt Gods recht. Dan drukt de Heere er iets van af in uw hart. En de Heere zegt: '*Betaal Mij, wat gij schuldig zijt.'* En dan zal de satan zich ook gaan roeren. Want Hij wordt in de Bijbel genoemd de grote aanklager der broederen. En hij zal uw zonde gaan aanwijzen. Hij zal u gaan aanvechten. Hij zal op u afkomen. Hij zal een vergrootglas gaan leggen op heel uw verzondigd leven. En bij dat alles laat de Heilige Geest uw geweten spreken. Dan gaat uw consciëntie u aanklagen dat u werkelijk tegen al die geboden gezondigd hebt. En dat u al die aanklagers gelijk moet geven.

Dan gaat u David begrijpen, die het zong in Psalm 143:2:
Wil Uwen knecht, door schuld verslagen,
O HEER', niet voor Uw vierschaar dagen;
Want niemand zal in dat gericht,
Daar zelfs zijn hart hem aan moet klagen,
Rechtvaardig zijn voor Uw gezicht.

En toch, gemeente, is dat niet het enige wat de Heilige Geest gaat leren in uw leven. Want als het goed is, gaat er nog wat gebeuren in uw ziel. Want wie zo op de school van de ontdekking terechtkomt, die gaat toch uitzien naar verlossing. Dat kan niet anders. Waar er zaligmakende overtuigingen komen, dan komt er vroeg of laat een honger en een dorst, ja, een noodzaak naar verlossing. Dan komt er dat vragen, weet u wel, naar dat middel om die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. En dan zult u van dat middel, wat zeg ik, dan zult u van die Middelaar gaan horen. Dat is Christus, de Verlosser. O, wat gaat u dan hongeren en dorsten naar de Heere Jezus. Wat gaat u dan uw zaligheid en reinigmaking buiten uzelf in Hem zoeken. Want u gaat leren dat Hij door lijden tot heerlijkheid is ingegaan en dat Hij die grote Voorspraak is bij de Vader. U gaat Hem ontdekken in het Heilige Evangelie als de schuld-overnemende Borg, als de schuld-betalende Borg.

Weet u, gemeente, als God u dan rechtvaardig gaat verklaren, dan zal dat alleen gebeuren als deze Jezus Christus tussen treedt tussen God, uw Rechter, en u, verloren zondaar. En wat gaat u dan verstaan? Dat grote, onuitsprekelijke, rijke wonder: Nochtans. Want als Christus tussen treedt in het gericht en pleit op Zijn volbrachte werk voor het aangezicht van Zijn Vader, dan kan het niet anders, gemeente, of God de Vader zal Zich openbaren in al Zijn barmhartigheid, in al Zijn liefde. Dan gaat het Vaderhart van God open op grond van dat bloed van Christus. Op grond van dat offer van Christus zal Hij Zijn kerk gaan vrijspreken.

Nochtans. Weet u wat dat woordje wil zeggen? Dan staat u daar voor God. En dan moet u zeggen: Heere, ik ben de grootste van de zondaren. Heere, ik ben een goddeloze in mijn eigen oog. Naar Uw heilig recht zou U mij voorbij moeten gaan. En U bent recht in al Uw weg en werk. Ik heb het verdiend Heere, als U mij zou wegwerpen voor Uw aangezicht, ik ben degene die wel het meest Uw straf verdiend heeft. Maar dan richt dat geloof zich op Christus. Dan richt dat geloof zijn oren op Christus, Die staat te pleiten bij de Vader. En dan gaat God spreken: Nochtans, nochtans

O gemeente, ik hoop dat die grote tegenstelling weerklank vindt in uw hart. Tegenover mijn rampzalige toestand, de zaligheid in Christus. Waar God mij moet wegstoten, is het Diezelfde God in Christus, Die mij nochtans rechtvaardig verklaart. Dan spreekt Hij mij vrij van schuld en straf. Dan ontvang ik die volkomen genoegdoening van de Heere Jezus Christus. Dan ontvang ik Zijn gerechtigheid. Dan ontvang ik Zijn heiligheid. Niets van mezelf, maar alles uit de Heere Jezus Christus, Die dat alles volkomen verworven heeft aan het kruis van Golgotha. Dat gaat God schenken. Dat gaat God toerekenen. Hij gaat mij rechtvaardig verklaren.

Maar wat betekenen dan die drie weldaden die hier worden genoemd: Volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid? Gemeente, dat betekent allereerst dit: Dat Christus Zijn offer gaf voor mij. En in dat offer heeft Hij mijn zonden weggedragen. En toen Hij met dat offer Zijn bloed gaf, heeft Hij in dat bloed mijn zonden weggewassen, zodat God geen zonden meer in Zijn kerk ziet. En op grond van het volkomen werk van Christus, de genoegdoening van Christus, kan Hij al die vuile lompen van uw zonden van u wegnemen.

En wat krijgt u daarvoor in de plaats? Dat blanke, witte kleed van Jezus' gerechtigheid. Dat u voor God staat, zo schoon, zo volmaakt, zoals het eens was in het paradijs. Dan is dat zo sterk, dan zijn de zonden zo ver weggeworpen in de zee van eeuwige vergetelheid, alsof u nooit één zonde gedaan had. Dat is een wonder. Dat is groot. En dat is bij God te verkrijgen, om Christus' wil. Dan krijgt u dat wisselkleed aan, waarvan ik lees in Zacharia 3. Dan krijgt u dat beste kleed aan, waarmee die verloren zoon bekleed werd toen de lompen uitgedaan waren. Dat is Zijn gerechtigheid.

En in de derde plaats wordt u bekleed met Zijn heiligheid. Dat u in Gods oog – het is te groot om het te geloven – zelfs niet meer besmet bent met de zonde. En dan moet u uzelf elke dag tegenkomen. En dan moet u met pijn ervaren dat u elke keer weer dat blanke, witte kleed bevuilt en bemoddert met uw zonde. En toch, in Christus is het alsof u geen smet meer met u meedraagt. Wat een volkomen werk hè? Wat doet de Heere toch een volkomen werk. En wat is er toch een grote genade bij die God te verkrijgen. Wat heeft de Heere Jezus toch veel, ja alles verdiend. Jawel, voor een goddeloze.

Zult u dat vasthouden, zodat niemand hoeft te wanhopen om dit te kunnen ontvangen? Ja, Christus heeft het alles volbracht, toen Hij gehoorzaam was tot de dood, ja, de dood des kruises. En die gehoorzaamheid, die volkomen gehoorzaamheid van de Heere Jezus, die gaat God nu schenken aan een zondaar. Dan wordt Christus' gehoorzaamheid mijn gehoorzaamheid. En dat is zo sterk. Dan zegt de leerling hier in het antwoord: Alsof ik er zelf voor gezorgd had. Ach, hoe kunt u toch onder woorden brengen wat dat is? Ik kan het ook niet zo goed. Hoe kan ik nu onder woorden brengen hoe God zo'n zondaar in Christus aanziet, Die Hij rechtvaardig gaat verklaren?

Ik moest denken aan Psalm 25 vers 7:
Gods verborgen omgang vinden
Zielen, waar Zijn vrees in woont;
't Heilgeheim, 't heilgeheim
Wordt aan Zijn vrienden,
Naar Zijn Vreêverbond, getoond.

En dan moet je dat niet zo opvatten, jongelui, alsof het dan altijd een geheim voor je blijft. Neen, maar als je het mag ontvangen, dan is het ook geen geheim meer. Maar dan zul je echt begrijpen dat je zelf geen woorden kunt vinden om uit te leggen wat hier nu beleden wordt: Hoe nu een goddeloze zondaar door het geloof in Christus rechtvaardig is voor God. Ja, dan komt het aan op het ware, zaligmakende geloof. En dat brengt ons bij onze laatste gedachte.

3. De toe-eigening des geloofs

Ja, dat ware geloof kwam in Zondag 7 ook al aan de orde. En in feite wordt er in Zondag 23 niet iets anders gezegd als in zondag 7. Het gaat nog steeds over datzelfde ware, zaligmakende geloof van Zondag 7. Ja, daar wordt beleden wat dat geloof dan is. Maar in Zondag 23 wordt beleden wat de vrucht is, hier in mijn hart, als ik mag geloven zoals het in Zondag 7 staat beschreven. Dan ga ik niet alleen geloven dat God rechtvaardig maakt, dan ga ik niet alleen geloven dat God zondaren rechtvaardig maakt, maar dan ga ik geloven dat God mij rechtvaardig maakt door het geloof in de Heere Jezus Christus. En elke keer als een zondaar de toevlucht neemt tot God in Christus door het geloof, rekent God hem dat tot rechtvaardigheid.

Kijk maar naar Abram. Ik zie hem vanmiddag in zijn tent zitten. Het is nacht en hij kan alles niet meer bekijken. Ja, God is gekomen in zijn leven. God is gekomen met een rijke belofte, dat uit hem de Messias voort zou komen. Maar er brak een moment aan dat Abram het niet meer kon geloven. En daar zit hij, midden in de nacht in zijn tent, aangevochten van duizend kanten. En daar komt de Heere. Want Die ziet uit de hoge hemel Zijn bevreesd kind zitten in de donkere nacht, met zoveel ongelovigheid in zijn ziel, met zoveel aanvechtingen. En wat gaat de Heere doen? Hij gaat dat geloof in Abraham versterken. En hoe doet de Heere dat? Hij zegt: Abram, kom nu eens naar buiten. U kunt het niet meer geloven, hè? Het geloof in Mijn belofte, het geloof in Mijn Zoon Die Ik beloofd heb, kunt u niet meer opbrengen. Kom nu eens mee naar buiten, Abram. En kijk nu eens niet zo naar beneden. En kijk nu eens niet zo op de omstandigheden. En kijk niet zo op de onvruchtbaarheid van uw vrouw en op de onvruchtbaarheid van uzelf. Maar kijk nu eens omhoog. Want daar moet het vandaan komen, Abram. Abram, heft uw hoofd eens omhoog. En begin nu die sterren eens te tellen. Dan zal Ik u zeggen, dan zal Ik het u opnieuw zeggen, Abram: Zo zal uw zaad zijn. En uit dat zaad zal Mijn Zoon voortgebracht worden.

En wat gebeurde er? Abram keek omhoog. En hij hoorde Gods stem. En Gods Geest versterkte het geloof, zodat Mozes mocht opschrijven in Genesis 15 vers 6: *'En hij, dat is God, rekende het hem tot gerechtigheid.'* En dan zeggen onze kanttekenaren er zo mooi bij: Dat is, God heeft hem uit louter genade, die geen gerechtigheid in zichzelf had – nee, dat had Abram niet – en die ook voor het gericht van God niet kon bestaan – dat kon Abram ook niet – maar door dat geloof dat de Geest werkte in de belofte, in de komende Christus, in die beloofde Middelaar, werd het hem gerekend tot rechtvaardigheid. En later verwijst Paulus ernaar in Romeinen 4 vers 3: *'En* Abraham g*eloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid.'* Dus het geloof in Christus maakte Abram rechtvaardig voor God.

Maar gemeente, nu even iets praktisch. Er kan een geloofsleven zijn dat sterk gericht is op Christus en dat veel vertroostingen geeft en veel zaligheid in de ziel. En dat u toch niet durft te zeggen dat u uit Gods mond zelf gehoord hebt dat u rechtvaardig bent voor God. Ja, zo kan dat zijn in het geloofsleven. Ik denk aan de bloedvloeiende vrouw die een groot geloof had toen ze tot Christus vluchtte. Ik denk aan de Kananese vrouw, die ook met een groot geloof mocht blijven aanhouden, totdat ze een kruimel genade ontving. En wat heeft de Heere Jezus gezegd over de hoofdman over honderd? *'Voorwaar zeg Ik u, Ik heb zelfs in Israël zo'n groot geloof niet gevonden.'* Ja, zo zijn er meerdere die een groot geloof in Christus hebben mogen beoefenen. En toch kan het wel eens zo zijn dat het grote geloof in Christus, wat veel genietingen en veel zaligheid met zich meebrengt hier in het hart, dat bij zo'n groot geloof toch de zekerheid van de vrijspraak wordt gemist. Ja, dat kan onderscheiden liggen in het geestelijke leven.

Want dan denk ik bijvoorbeeld aan die verlamde man, die door vier vrienden werd gedragen tot de Heere Jezus. Waar was het die man allereerst om te doen, gemeente? Dat hij weer kon lopen? O, dat zou hij zo graag willen natuurlijk. Maar uit datgene wat de Heere allereerst gaat geven in het leven van deze man, waarbij Hij zegt dat Hij het geloof bij hem zag, was het hem toch allereerst om de vergeving der zonden te doen. Is dat bij u ook en bij jou ook? En daarom, al staat het niet met zoveel woorden in de Schrift geschreven. Maar ik geloof dat die weg naar Christus toe, toen die man gedragen werd op dat matje, waardoor hij door dat dak naar beneden werd gedragen aan de voeten van Christus en daar terechtkwam, dat hij al die tijd heeft gebedeld en gesmeekt: 'Vergeef mij al mijn zonden, die Uwe hoogheid schonden. Heere U zou geen onrecht doen als U mij niet zou geven wat mijn hart van U begeert. Maar één ding kan ik niet nalaten en dat is om bij U te komen.'

Die man raakte verlegen om de vergeving der zonden. En wie werkelijk verlegen raakt om de vergeving der zonden, waardoor een mens rechtvaardig voor God kan worden, ja, die weet het wel wat het is om een aanklagend geweten te hebben. Die weet het wel dat hij tegen al Gods geboden gezondigd heeft en die weet het ook wel uit bevinding, dat hij tot alle boosheid geneigd is. Maar zulke mensen is het om Christus te doen. Want ze hebben geleerd: Alleen, alleen door Hem kunnen mijn zonden vergeven worden. Kijk, en dat leefde ook in het hart van die verlamde man. En de Heere zag dat geloof. En dat geloof wat hem aan Jezus' voeten bracht, dat geloof dat zei: 'Jezus alleen, Jezus alleen kan mij zalig maken.' Dat geloof dat hem bracht aan Zijn voeten in de wetenschap: Alleen in Hem is vergeving der zonden. Dat geloof maakte hem aan Gods kant al rechtvaardig. Maar hij zou het zo graag uit Zijn mond willen horen.

En toen was hij op de beste plek terechtgekomen om dat te kunnen horen. En hij heeft het gehoord. Want wat heeft Christus namens Zijn Vader als God mogen uitspreken tegen deze man? '*Zoon, uw zonden zijn u vergeven.'* Dat was een Rechterlijke uitspraak die Jezus deed namens Zijn Vader. Dat was een Goddelijke vrijspraak op grond van Zijn offer. Kijk, het geloof in Christus was er al, anders was hij nooit aan de voeten van Christus terechtgekomen. Maar aan de voeten van Christus ontving hij de vrijspraak. Weet u hoe dat kwam? Christus stond tussen God en die man met Zijn kruisverdienste. Kijk, toen heeft die man het uit Zijn mond mogen horen: '*Uw zonden zijn u vergeven.'* En dan ligt het recht tussen God en uw ziel. Want in die weg wordt een zondaar rechtvaardig voor God. Toen kon die verlamde man het zingen en misschien zijn er die het mee kunnen zingen: Ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord. Is het je daar ook om te doen? O ja, u hebt Christus leren kennen. U mag dikwijls de toevlucht tot Hem nemen. Er is een grote liefde tot Hem gekomen. En steeds weer mag u uw hart uitstorten, U mag bij tijden heel teer tot Hem spreken.

U mag heel uw gemis aan Hem bekendmaken. En u mag vragen of Hij de Voorspraak bij de Vader voor u wil zijn. U mag door Hem tot God de Rechter gaan en tot God bidden: 'O God, delg, delg toch uit mijn zonden en ongerechtigheden, en spreek mij vrij van mijn gruweldaden.' En u kunt het maar niet nalaten. En u blijft maar tot Hem uitgaan en toch durf je niet te zeggen: 'Ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord.'

Zult u blijven uitgaan? Zult u het niet opgeven? Zult u veel aan de voeten van Christus verkeren? O, blijf daar maar liggen, totdat u het weten mag dat God u op grond van Christus' offer en bloed, vrijspreekt van schuld en straf en u het recht geeft op het eeuwige leven. Neen, de Heere schenkt dat niet bij iedereen in een punt des tijds, zoals dat vroeger wel eens omschreven werd, als de rechtvaardiging in de vierschaar der consciëntie of de rechtbank van het geweten. Maar de Heere kan het ook geleidelijk aan duidelijk maken. Om nog een uitspraak van vroeger te gebruiken: Er zijn mensen die sterven door het zwaard in een ogenblik, en de Heere maakt in een ogenblik rechtvaardig. Maar anderen moeten de hongerdood sterven.

Maar hoe het ook zij. Allen die zalig worden, krijgen met God als Rechter van doen. En die leren buigen voor het rechtvaardig oordeel van God. Zij zullen tot hun verwondering gaan herkennen en ontdekken: Alleen in Christus ligt de grond voor de rechtvaardigmaking. En ze zullen niet kunnen rusten voordat ze het mogen weten: '*Mijn zoon, mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven.'* O, wat een zalig wonder.

'Toen vluchtte ik tot Jezus! Hij heeft mij gered;
Hij heeft mij verlost van het vonnis der Wet;
Mijn heil en mijn vrede en mijn leven werd Hij;
Ik boog me, en geloofde, en mijn God sprak mij vrij.'

(Uit het Wachtwoord der Hervormers van Robert Murray McCheyne)

Amen.

Zingen: Psalm 92:7:
't Rechtvaardig volk zal bloeien,
Gelijk op Libanon,
Bij 't koest'ren van de zon,
De palm en ceder groeien.
Zij, die in 't huis des HEEREN,
In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeêren.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 32:1:

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog des HEEREN is bedekt.
Welzalig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.

Zegenbede.